Szerkesztőség és kiadó hivatal

Széchényi utcza SIMON-ház Kunz József ur kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK,

előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASAGI LAP.

A SZABADELVU PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt — kr

Hirdetési dij:

Ot-hasábospetitsor egyszeri beigtatásáért 5kr
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttér 4 hasábos petitsorért 20 kr.

Hirdetést vagy reclamot magában foglalt ujdonság sora 50 krajczár.

XV. évfolyam 1888. **Debreczen. Szerda, Január 18.** **13. szám.**

M. K. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

A költségvetés tárgyalása.

Budapest, jan. 17.

A képviselőház mai ülésében folytatta az általános költségvetési vitát. Első szónok Meltzl Oszkár volt, ki a szász ügyeket hozta szőnyegre, melyről panaszosan és vádaskodva bár, de sima, óvatos és tapintatos módon igyekezett beszélni, s mint látszott, inkább rokonszenveket nyerni, mint provokálni akart. — Beszédének tenorja az, hogy a szászokat fentartani faji egyéniségükben: magyar nemzeti és állami érdek. Éppen ezért az államhatalomtól faji és culturalis érdekeik istápolását várják. Beszélt a magyarositási törekvésekről s kifejté, hogy a szászok magyarositása lehetetlen. A szászok — ugymond — feltétlenül ismerik a magyar nemzet vezérszerepének jogosultságát; nem is idegenkednek az ország hivatalos nyelvétől, de ennek kötelezővé tétele a népiskolákban helytelen volt. A költségvetést különben megszavazza.

Utána Orbán Balázs szólt, — az ő szokott modorában; a hivatalnokokról ugy beszélt, mint „60.000 bünös“-ről; iejtegetései alaposságát [pedig bizonyitja az is, hogy azt mondá, a magyar fegyvergyár a kormány akadékoskodásai miatt nem jöhet létre. Az elnök csipős megfegyzésére is adott okot azon kifejezésével, mintha Erdélyben szász „nemzet“ és „más nemzet-töredékek“ volnának.

Végül Jelinek Arthur szólt a költségvetés mellett. Szónok tárgyilagos, szakszerü beszédet tartott, melyben tüzetesen nyilatkozott számos pénzügyi és adókérdésről.

Feltünést keltettek azon nézetei, melyek az örökösödési adó fokozatossá tételét s a fogyasztási adó fokozatossá tételét s a fogyasztási adónak pótadókép szintén fokozatos adó alakjában való kihasználását sürgették.

Gyakorlott szónokra valló beszéde a többség soraiban több helyütt élénk helyeslésekre talált.

* * *

Tisza Kálmán beszéde.

Emlitettük tegnap, hogy Tisza Kálmán, mint pénzügyminiszter Horánszky, de különösen Helfy beszédére válaszolva felette érdekes és fontos beszédet tartott, melyet egész terjedelmében közlünk.

A beszéd következő:

T képviselőház! (Halljuk!) Előre is bejelentem és azt hiszem, a t. ház természetesnek fogja találni, hogy a mi a számokról mondatott, arra nem a mai napon szándékozom felelni, mert minden adat, — melyre esetleg szügségem lenne, nem lehet kezeim közt. Nem is szólaltam volna ma fel, ha különösen egy pontra nézve kötelességemnek nem tartanám határozottan, rögtön helyreigazitani Helfy t. képviselőtársam téves informatióját. (Halljuk!)

Az ő tudomása szerint én, mióta a pénzügyi tárczát vezetem, márcziusban 15 milliót, septemberben 12 milliót, novemberben ismét 12 milliót vettem fel előlegkép, tehát ez mindössze tenne 39 milliót, melyből mint mondá, 5 vagy 6 millió törlesztve van. Biztosithatom a képviselő urat, hogy akárhonnan és akárkitől szerezte ezt a tudomást, én, mióta a pénzügyi tárczát vezetem, 12 milliónál többet előlegként fel nem vettem és ab ból valamivel több mint 5 millió van törlesztve. Nem vettem tehát fel minduntalan előlegeket, nem vettem fel oly nagy összegü előleget, hanem mindössze 12 milliót, s hogy ez alkatmányellenes volna, 'azt nem mondhatja a képviselő ur, midőn a felhatalmazás általánosságban szól, nem mondhatja akkor, midőn ez az államháztartásnak bajt, vagy bármily tekintetben kárt nem, de inkább valami hasznot hajtott.

De arról legyen meggyőződve a képviselő ur, hogy az előlegeknek én sem vagyok barátja és előlegek által fedezni folytonosan ugy, a mint az ő eladása szerint én tettem volna, az államszükségleteit, én is hibás, tévesztett pénzügyi politikának tartanám. De ismételtem nem háromszor, csak egyszer, nem összesen 39 milliót, de 12 milliót vettem fel és ezen 12 milliónak nem egészen fele, körülbelől 5 millió és valami, törlesztve van és körülbelől 7 millió van hátra. Igy áll a dolog az előlegek tekintetében. Azt hiszem, ezt megmondani nemcsak jogom, de kötelességem is volt (Helyeslés jobbfelől.) Kötelességem volt erről a képviselő urat felvilágositani.

A mi a t. képviselő ur beszédének többi részét illeti. — mert hiszen a pénzügyi részt illetőleg leginkább csatlakozott Horánszki t. képviselőurhoz, midőn tehát annak némely tételeire reflectálni fogok, egyuttal reflectálni fogok az ő beszédére is, — mondom ezekre kinem terjedve csak egy pár igen rövid észrevételem van. (Halljuk!)

A t. képviselő ur azzal kezdte, hogy én igen ügyesen tettem exposémban azt, hogy mindjárt három évről beszélem, mert ez által alkalmat nyertem mindig azt mondani, hogy ime várjatok, hisz nem mult még el a három év és ez által, mint ő mondá, pénzügyi szempontból is, hatalmamat három évre biztositottam.

Én ellenkező nézetben vagyok. Beismerem, hogy az általam akkor is jelzett kényszerüség terhe alatt ügyetlenséget követtem el a magam szempontjából, mert midőn igen nehéz egy esztendőre is positive megmondani, hogy mik fognak pénzügyileg egész pontosan bekövetkezni, akkor az, a ki 3 évre mond véleményt, sokkal jobban kiteszi magát a megtámadásoknak, főleg azért, mert rendesen elfelejtik azt, a mit akkor feltételül mondott és csak az marad meg, a mit kilátásba helyezett; és hogy elfelejtik három év alatt, arról már a mai nap is tanuságot tett. Mindkét t. képviselőur is emlegette, hogy miket helyeztem kilátásba, de annak feltételét, hogy rendkivüli viszonyok ezt meg ne zavarják, hogy a takarékosság fenntartassék, hogy az általam proponált jövedelmek megszavaztassanak, azt igen bölcsen mellőzték; már pedig egyik a másikkal összefügg és én saját magam, de az igazság iránti kötelességemnek is tartozom azzal, hogy a t. képviselő urakat, valahányszor megpróbálják róla megfeledkezni erre emlékeztessem, nem azért, mintha ők elfelejtették volna, de azért, hogy mások, kik minden részletet nem ismernek, azon tévhitbe ne ejtessenek, mintha én akkor azt, a mit három éve mondottam, minden feltétel és minden kikötés nélkül igértem volna. (Élénk helyeslés.)

A t. képviselő ur azt is ügyességnek jelzi, hogy én nem a zárszámadási eredményekhez hasonlitottam exposémban a dolgokat, melyeket én akkor már ismerhettem, hanem a 87-iki eredményekhez; melyeket a képviselők nem ismerhetvén, nem voltak abban a helyzetben, hogy az ellen felszólalhassanak. Ezt az ügyességét t. ház nem értem, és nem is tartanám ügyességnek — ha valaki más elkövetné — ezen szempontból, mert a t. képviselő urak, mikor felszólaltam, még a 86 iki zárszámadást nem ismerték: azt pedig előre tudtam, hogy nem akkor fogják megtámadhatni az én adataimat, hanem akkor. midőn egyiket, tudniillik a zárszámadást, már teljesen ismerhetik, a másikra nézve t. i. a 87-iki eredményekre pedig sokkal jobban tájékozva lehetnek, mint akkor voltak. Ebben tehát valami ügyeskedést, vagy valami kikerülni vágyását a criticának látni csakugyan nem lehet.

Egy furcsát tapasztaltam ma. Horánszky Nándor t. képviselő ur igyekezett kimutatni — erre majd visszatérek — mennyire csekélyek azok a megtakaritások, melyek e budgetben foglaltatnak. Helfy Ignácz t. képviselő ur ez irányban Horánszky nézetét magáévá tette, de azután azt mondja, hogy a miniszterelnök, mint pénzügyminiszter 3 évig akarja ezen megszoritást; hát nem tudja e, hogy az állam egy organicus test, melyet ily szük korlátok közé szoritani 3 évre nem szabad. Hogy vág ez össze? Kevés a megtakaritás, és mégis oly borzasztó nagy, hogy az államéletet 3 évig megszoritani nem lehet. (Tetszés jobbfelől.) Higyék meg a képviselő urak, a kik támadnak, hogy támadásuknak egyik és másik pontját czélszerü előbb egymás mellé állitani, mert másképp, ha ugyan engem támadnak, én fogom oda állitani és jóhiszemüleg még maguk is kénytelenek elismerni, hogy vagy egyik állitásuk nem felel meg a valódi helyzetnek, vagy a másik. (Derültség jobbfelől.

Részemről azt hiszem, t. ház, hogy az államélet természetét ismerem. Maga Helfy képviselő ur is elismerte, hogy már akkor is reá mutattam, hogy nagyon hosszu ideig az államélet fejleményeit megszoritni nem lehet; de viszont azt merem állitani, hogy egy pár évi szükebb korlátok közzé szoritása a fejlődésnek bőven kifizetheti magát akkor, ha az egyik alapjául szolgál a pénzügyi rendezésnek, mely, ha sikerül, a tovább fejlesztés munkája sokkal könyebben és kevesebb áldozattal lesz eszközölhető. (Helyeslés jobbfelől. Ugy van!)

Én t. ház nem akarok azokról sokat beszélni, a mik velem szemrehányásképen felhozattak. Horánszky képviselő ur azt mondta, hogy szakitva eddigi nézeteimmel, a vámszövetség és a védvámos rendszer hive lettem. A képviselő ur téved — csak ezért hozom ezt fel. A vámszövetségnek 1867. óta hive voltam mindig. Tanuskodnak róla az országgyülés naplói. A védvámos rendszernek hive nem voltam, nem vagyok ma sem; de azt tartom, hogy ha egy országnak viszonyait rendezni kell épen ily tekintetekben, akkor ez a más szomszéd államokban történtek figyelem vétele nélkül nem lehetséges. (Ugy van! jobbfelől.) Bár mennyire nem akarja valaki ezen a téren is a háborut, ha fegyverrel jönnek neki, kénytelen kötelessége fegyverrel védekezni ugy, a hogy tud (Ugy van! jobbfelől.) Ez az indoka, a miért, ha már általános világrendszer lett a védvám, mi egyes egyedül a szabadkereskedés elvét nem hirdethetjük. Azaz hirdethetjük, hirdetni is kell, mert ma is ezt tartom helyesnek; de az életbe át nem vihetjük, mert védeni kell magunkat azok ellen, a kik védvámosak. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Es bocsásson meg nekem Helfy képviselő ur, éppen a ezen viszonyok között, — ezt csak emlitem, mert kifejtettem már máskor — sokkal szükségesebb mint különben volna, azon általa és ugy látom, Horánszky képviselő ur által is annyira perhorrescalt vám- és kereskedelmi szövetség fenntartása. Mert belkereskedelmet csinálni akkor, midőn előbb ipart akarnánk, tehát mesterségesen csinálni, és a gazdát, kinek forgalma már az európai általános vámpolitika által meg van rontva, jövedelme csökkentve, még oda akarni szoritani, hogy amire pedig szüksége van, azt drágábban vegye: hogy ez azután minő fel virágzása volna akár a gazdaságnak, akár az országnak, akár pénzügyeinknek, azt magyarázni nem akarom, mert a kép, melyet ennek alapján festenem kellene, valóban csakis igen szomoru lehetne. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

De a képviselő ur sokat beszélt a szabadelvüségről is. (Halljuk!)

T. képviselőház, annak magyarázatát, hogy szabadelvü vagyok, nem fogja tőlem hallani, mert nem tartom szükségesnek. Hogy az én köztéren való müködésem szabadelvü irányu volt-e vagy nem (Egy hang balfelől: Volt!) egész életemről szólok, még nem haltam meg (Derültség jobbfelől.), arról itélhetni fognak azok, a kik elég tárgyilagosak lesznek megnézni az általános irányzatokat az egész világban, és megnézni azután, hogy mi történt az alatt, mig én voltam a közügyek élén, Magyarországon, (Élénk helyeslés a jobboldalon.) és itélhetni fognak azok, akik el fogják olvasni, hogy hányan azok közül, kik ma maguknak szeretnék velem és velünk szemben a szabadelvüség nevét vindikálni, voltak azok, kik engem megtámadtak, mikor? mikor éppen a vallásfelekezetek közti gyülöltség elhintése s az osztályok közti különbség tevés tétele ellen sikra szálltam. (Ugy van! Ugy van! jobbbfejől.) Lehet vádolni t. képviselő urak, de tényeket eltagadni nem lehet. En tehát az önök és Helfy képviselő ur szavai és vádjaival szemben tényekre hivatkozom, ez pedig erősebb minden szónál. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

És a képviselő ur azt mondja: Ezelőtt nem tudom hány évvel kérdezték-e azt valakitől, hogy szabad kőmüves-e? Nem kérdezte sem ő, sem én. Én ma sem kérdezem, remélem, ő sem. De hogy vannak olyanok, a kik kérdik, azt nem tagadhatom. De hiszen minden embernek lelkét, meggyőződését, elfogultságát én nem kormányozhatom!? (Élénk helyeslés jobbfelől.) Én legfőbb annyit tehetek, hogy a mennyire erőmtől telik, és a mennyire benne támogatást lelek, ne engedjem, hogy az oly elfogult irányzatok az ország törvényhozásába és kormányzatába jussanak. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Ezen tul erőm és hatalmam nem mehet.

Megtámad továbbá a képviselő ur a polgári házasság miatt. (Halljuk! Halljuk! balfelől.) Igaz nem a feltétlen polgári házasság iránti törvény, de — amint a képviselő ur maga is mondá — mégis egy polgári házasság iránti törvény volt benyujtva és tárgyalva is a törvényhozás termeiben; és vajjon midőn a törvényhozás másik háza azon javaslatot visszavetette, talán innen támadtak az éljenek? Én ugy tudom, hogy nem innen, hanem éppen a szembenülök részéről. Ki tehát az oka hogy keresztül nem ment? (Tetszés jobbfelől.)

A t. képviselő ur szóba hozta még a római nagykövetet is. Pedig ő maga emlitette mikor ezt szóba hozta, hogy gróf Andrássy ült itt e helyen, mikor pedig a deputatióban szóba jött, én nehezen voltam a kormány tagja, legalább nem tudom. De egyet tudok, és ez az, hogy arra az ő kivánságára csakugyan nem tudnék oly nagy sulyt fektetni, hogy azért oly valamit initiáljak vagy annak szószólója legyek, a mi az ország lakossága egy nagy részének lelkében rosszul esik. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Ez már csakugyan nem követelménye a szabadelvüségnek, mert a szabadelvüség követelménye inkább az, hogy mindenkinek respectáljuk érzelmeit mindaddig, mig azok mások jogait nem sértik. (Elénk helyeslés a joboldalon.)

A t. képviselő ur a szabadelvüséget némileg össze is zavarva a democratiával, — mert a kettő nem egészen egy, — azt mondta hogy a democratia elve az önkormányzat, itt pedig a centralisatióra törekszünk. Igaz az amerikai democratia önkormányzatra alapittatott, és azon áll ma is; de hát vajjon Európában hol volt legelőbb és legszélesebb alapu democratia? Franczia országban! Hol volt a legmerevebb centralisátió? Franczia országban. S Angliában, az önkormányzat hazájában, mióta történnek a centralisatióra való és már sokban érvényesült törekvések? Azóta, mióta democraticusabb alapra fektettetett a kormányzat. — Tehát a democratiának az önkormányzat nem tulajdona, sőt Európában müködése mindenütt ellenkező irányban haladt az önkormányzattal.

Még egyet t. ház (Halljuk! Halljuk!) és ezt is igazán csak az igazság érdekében hozom fel. A t. képviselő ur, hogy egyebek között ezzel vádolhasson, azt mondotta, hogy uj rendjel alapittatott. Ő felsége egy kitüntetést, elismerést — és ez határozottan meg van a kéziratban is mondva, hogy nem rendjelről van szó — alapitott a mi eddig ezen monarchiánk sem egyik másik részében nem volt, amely által elismerését, a müvészek és irók irányában, legczélszerübben kitüntethesse, mint az más czivilisált államokban is van Es én t. ház, egyetértek a t. képviselő urral abban, hogyha valaki és itt nem csak irókról és müvészekről beszélek, csak azért tesz valamit, hogy ily elismerést kapjon, az bizonyos foku emberi gyengeségnek a jele; de viszont, ha azokat a kik irói és müvészi pályájukon a nemzet elismerését már kivivták, maga a nemzetnek koronás fejedelme is kitünteti, ebben nem hibát látok, hanem látom a nemzeti és fejedelmi akarat együttes kifejezését (Elénk helyeslés jobbfelől.)

Csak még egyet, t. ház és ezzel befejezem beszédemet. (Halljuk!) A képviselő ur azt mondotta, hogy miért nem akarom a választási törvényt tágitani, — hiszen együtt küzdöttünk az ellen, és emlékeztetett arra, hogy ez volt a törvény, a melyet agyon beszéltünk. Téved a t. képviselő ur. Nem ez volt az a törvény. Az 1872-ben lett beadva és a már meglevő választási jognak ha nem is igen sok, de több pontban megszoritását czélozta.

Ez lett kibeszélve, és ezt többet nem láttuk. Ez a mostani törvény 1874-ben lett beadva, egyes rendelkezéseit — igen jól emlékszem — akkor sem helyeseltük, de azon nagy ellenszenv és támadás, melyre ő emlékeztet, nem az ellen, hanem a másik törvényjavaslat ellen nyilványult. — (Ugy van! jobbfelől.) Ezt az igazság érdekeben. (Helyeslés jobbfelől.) Azt, hogy a 48-diki mint igen helyesen mondá democraticus szellemü időkben megállapitott censust, democraticus szempontból szükséges volna megváltoztatni, én most nem vitatom, hanem azon meggyőződésemet fejezem ki ma is, hogy Magyarországon, ha nem is egyéb, de hazafiui

szempontból nagy könyelmüség volna ezen censusnak lejebb szállitását proponálni. (Elénk helyeslés jobbfelől.) Sok dolognak kell még megváltozni nálunk addig, mig ezt valaki hazafias nyugalommal inditványozhatja. (Elénk helyeslés jobbfelől.)

Ezzel, t. ház, — ismételten kérve, méltóztas ék megengedni, hogy az egyes beszédekben itt ott felhozott pénzügyi dolgokra más alkalommal felelhessek, — beszédemet be zárom. A költségvetést elfogadásra ajánlom. (Élénk helyeslés és éljenzés jobbfelől.)

Vidéki levél.

Érmihályfalva 1888. Január 12.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Évek óta nem láttam becses lapja hasábjain megjelenni egyetlen közleményt, mely az Ermelléken számot tevő városunk beléletéről ismertetést tett volna közzé. Keresem okát e közleménynek s ugy találom: hogy vagy nem történt mi sem, mely egy hirlap hasábján helyet foglalhatott volna, vagy ha történt, nem volt a ki elég érzékkel birt volna mérlegelni, hogy a történtek nem csak minket, a közvetlen szemlélőket, de másokat is érdekelnek s nem volt a ki ezekért tintába mártotta volna — pennáját! Majdnem „tollat“ irtam; de hát a „toll“ teremt, a penna ... irja az eseményeket s ugy nállunk csak is ez utóbbi volna feltalálható, ha ugyan .....

De ne vágjunk egyszerru oly mélyen a dolgok közepébe.

Ugy volt, hogy a karácsonyi ünnepeket megelőzőleg beütött hozzánk is (— persze Ön is a h ó r a gondol —) a jóságos ég küldöttje, unalmas, egyhangu, névnapok, disznótorok folytonosságával agyon bosszantott estéink megrablója: Z o l t á n Gyula ás H o m o k a y László szintársnlata.

Hiszem és alaposan hiszem, hogy minden olyan szintársulat, mely nálunk köt ki, már ezzel az eljárásával megbirálta magát, ergó felesleges rólla tovább beszélni.

Majdnem ilyen f o r m a n é z e t b e n v o l t u n k m i i s; h a n e m m i k o r mikor az igazgató igazolta, hogy ő hol és hogy játszott s milyen köztetszésben állott egész társulatával, feladtuk a falusias nagyzolást s rá léptünk arra a térre, melyet a müvelt ember névre számot tartó egyén mindenkor elfoglal ott, hol egy 24 tagból álló, jó erőket egyesitő, szintársulat existentiájának biztositásáról van szó. Városunk kis számu intelligentiája megmutatta, hogy reá mindenkor számolni lehet, midőn müvelt egyénekre számolhat az ember.

A társulat első hat előadására mindjárt 40 bérlettel állottunk elő, mely szám akkor, midőn a velünk szemben igazán erős müvelt elemet számoló Székelyhid csak 14 bérleti előjegyzést tudott kiadni, s ezek közzül is nehány az előadások kezdete előtt bérletet visszavonta, határozottan dicséretére válik kis közönségünknek.

Igy volt ez a második bérletnél is s nem reménylem, de a szintársulat tagjainak nyilatkozata után mondhatom, hogy városunkból a megtartott 20 előadás után megelégedetten távoztak el, Adjon Isten nekik ott a hol most vannak H. D o r o g h o n is oly körülményeket, hogy panaszra éppen csak annyi okuk legyen, mint nálluuk volt, s ha H. Dorogh értelmes, nagy közönsége élvezetet talál abban, hogy összevágó s uj szindarabok előadásában keres magának szórakozást, meg vagyok győződve, hogy ott is megtalálják a mit itt hagytak: egy jó közönséget, mely a jó színészt szereti.

Ez külömben nem is lehet másképp. Annál a társulatnál, melynek oly jó erői vannak, mint Zoltán Gyula és a neje, Földváry és neje, Homokayné s az oly kedves kis naiva, mint Homokay Ella s a pompás natur-bursh Fekete Béla s a népszinmü énekesek: Szigethy és neje; végre Beke Gyula, ki a gyapju utczai szinháznak is volt tagja, csak jó előadásról lehet szó, s ha jó az előadás, nem lehet rosz a közönség máshelyen, mint Székelyhidon, hol még ezek a szinészek is csak maguknak játszottak.

Abból a 20 előadásból, mit nállunk adtak volt aztán egy, melyre kétszeresen is kivánesi volt mindenki.

Nem azt értem, midőn az arany hapu Noémiért nem férhetünk be a „szinterembe“ hanem mikor egy Érmihályfalván termett szin darabot, U j v á r y Istvan, dohány beváltó tiszt 3 felvonásos népszinművet az „Adósok“ at adták. Szinész és közönség egyformán érdeklett volt. A szinész, mert egy uj s kedvére való darabban játszott, a közönség, mert ismerte a szerzőt. Nem birálhatom a darabot, mert ezt illetékes forum fogja tenni, de hatását jelezhetem azzal, hogy — igazán tetszett s oly hangu a nézet ugy a közönségnél, mint a szinészeknél hogy egészen erredeti uj, mely a uépszinmü irodalom letarolt mezejéről oly alakokat és ugy visz szinpadra hogy a szerző, ki tősgyökeres debreczeni fiatal ember, büszke is lehetne müvére, — ha ugyan volna benne ebből a sajátságból — egy atom is.

Ez volt a mi kisvárosi életünknek azon jó oldala még e télen, melyről óhajtottam, hogy a T. Szerkesztő ur is némi tudomással birjon.

Reménylem nem veszi rosz néven, hogy untatom.

: . . d : . . ö.

Napi hirek.

— **Tisztelgés a miniszterelnök nejénél.** A budai ev. ref. egyházi bizottság Szász Károly püspök vezetése alatt tegnapelőtt teljes számban tisztelgett az évforduló alkalmából Tisza Kálmánnénál, mint az épitendő tempom czéljaira meginditott gyüjtés védőasszonynyánál. A p ü s p ö k m e g h a t ó b e s z é d b e n e m e l t e k i a v é d ő a s s z o n y egyéni és családi erényeit, a kinek mindig van ideje, hogy az egyház, nevelésügy és a jótékonyság terén is vezérszerepet vigyen. Különösen kiemelte a püspök Tisza Kálmánnénak a templom céljaira való gyüjtés körüli fáradozását és buzgólkodását. (Tisza Kálmánné ugyanis eddig már egymaga többet gyüjtött 7000 frtnál.) A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után a védőasszony szivélyes szavakkal köszönte meg a szerencsekivánatokat. Biztositotta a küldöttséget, hogy a közös czél elérésére irányzott törekvéseit folytatni fogja, s a küldöttség tagjaival hosszabb társalgásba bocsátkozott.

— **Képviselő választás,** G y ö r g y Endre, a szabadelvüpárt egyik kiváló tehetségü tagja, a magyar tudományos akadémia tagja, az európai hirü nemzetgazdász, a Literáty Ödön gyászos elhunyta által megürült munkácsi kerületben, nagy lelkesedéssel egyhangulag kikiáltatott Munkács város országgyülési képviselőjévé.

— **Városunk hatósága** teljes erélylyel jár el a járdák behomokoltatását elmulasztó ház tulajdonosokkal szemben. A mai nap több, mint 30 ember idéztetett meg a fenti ügyben.

— **A hét napi fegyvergyakorlat.** Az a törvényjavaslat, mely szerint a tartalékosok az uj ismétlőfegyverek kezelésének elsajátitása czéljából egy izben hét napi fegyvergyakorlatra hivatnak be. — mint a „Bud. Corr.“ értesül — a költségvetési vita félbeszakitásával — a jövő hét elején fog a képviselő házban tárgyaltatni.

— **Öngyilkosok.** Megdöbbentő hirek futották be tegnap a várost. Egymásután két öngyilkosságról értesülünk, Az egyiket egy H a r s á n y i M i h á l y nevü, 43 éves timármester követte el, a ki kismester utczai lakásán felakasztotta magát. Tettének oka ismeretlen. — A másik öngyilkos B a r b ó c z I s t v á n 19 éves volt reáliskolai tanuló, ki szüleivel már több idő óta rosz viszonyban élt. Atyja vasuti őr a Parlagon a 133-ik számu őrháznál. Pár nappal ezelőtt a kicsapongó fiu ellopott apjától 69 frtot s azzal Debreczenbe jövén, beült egy kis vendéglőbe, hol kedvére mulatott. Az apa a rendőrségnél följelentvén a dolgot, sikerült a rendőri közegeknek tegnap este 9 óra után elfogni a rosz utra tért ifjut. Bekisérés közben azonban — a rendőrök nem sejtvén, hogy nála fegyver van — Bádogos utcza szegletén revolverrel főbelőtte magát, s nehány percz mulva szörnyet halt. Elszomoritó tette után itélve, már eltökélt szándéka volt ez iszonyu tett elkövetésére.

— **Felolvasó estély** a kereskedő ifjak ön képző egyesületében a már jelzett felolvasások első száma mult héten csütörtökön P r o p p e r N. János igazgató által megtartatott. Holnap csütörtökön este 8½ órakor Dr. Öreg János főiskolai és kereskedelmi akadémiai tanár fog igen érdekes felolvasást tartani. Az egyesület tagjai az estélyre meghivatnak. Vendégek is szivesen láttatnak. A választmány.

— **A méntelovak szétosztása.** A mének, a debreczeni m. k. méntelep udvarán, a f. é. Január 20-án délelőtt fognak szétosztatni, mely szétosztásnál a lótenyésztő bizottsági és gazdasági egyesületi tagok, és az összes gazdaközönség szivesen láttatnak. Hajdu megyében a következő fedeztetési állomások engedélyeztettek: Debreczen 7; H.-Hadház 2; B.-Ujváros 2: H.-Dorog 2; H. Nánás 5; Egyek 2; Nádudvar 2; P.-Ladány 2; Földes 3; H.-Böszörmény 2; Kaba 2 és Szovát 2 ménnel. Szoboszlón az ott ismételten előfordult idegbénasági esetek miatt állomás nem engedélyeztetett.

— **Delegált esküdszék.** A Popesku Miklós m.-lazuri jegyző által Jakabovits Mór nagyváradi lakos ellen inditott sajtóperben a kuria a helybeli esküdtszéknek mult év végén hozott határozatát megsemmisitette és uj tárgyalásra az aradi sajtóbiróságot delegálta s igy az uj esküdtszéki tárgyalást Aradon tartják meg a jövő hónapban.

— **Az egy évi önkéntességre** előkészitő tanfolyamra, mely f. évi február hó elején nyilik meg a **beiratások** megkezdődvén, tudatom, hogy a beiratások e tanfolyamra naponkint délelőtti 10—12, délutáni 5—7 órákban eszközöltetnek a debreczeni kereskedelmi akadémia igazgatósági irodájában. Debreczen 1888. január 15. Popper János mint az egyévi önkéntességre előkészitő tanfolyam igazgatója.

— **Tüz.** Tegnap este 9 óra 10 perczkor a tüzoltó laktanyában tüzet jelzett a telefon. A katonai kórházban ütött ki a tüz. Egy szobában ugyanis a kályha körül felhalmozott fa lángot vetett; az ott levő legénység azonban meggátolta a tüz tovább terjedését, még mielőtt nagyobb lett volna a veszély.

— **A modern Nimród.** A történelem bizonysága szerint Assyria hatalmas királya Nimród volt a legkitünőbb vadász. Ő dárdával, gerelylyel, oroszlánok ellen diadalmasan harczola. Evezredek hulltak az idő tengerébe s Nimród neve nem homályosult el. — Most azonban egy téglási B. F. nevü ember az elsőséget a néhai assyr királytól megirigyelve ő egy öltözék ruhával s egy ágoshoz lánczolt döggel a farkasok kiirtására vállalkozik A jeles vadász e tekintetben hozánk irt levelt minden ortographiai hibáival együtt van szerencsénk közölni: Tisztelt Szerkeztő úr! Bátorkottam ezzen tervezetemet bejelenteni hogy én B. F. nevem alatt hogy én egy nagy vállalatba avatkozom meljet még ember nemsokat halot hogy egy ember fegyvernélkül bátorkogyék egész éjenát erdő közepén vagy szélin vagy nádas rét mellett vagy közelében egész éjet tölteni még pedigoljanformán hogy egy döglött ló is vitesség azzonhelyre hogy annál inkább gyüljenek az vadak az prédára de ojanformán hogy a dög meglegyen lánczolva egy odaleásott ágoshoz nehogy én még egyik vaddal vivok a többi vadfarkasok elhuzgálják. az én feladatom az lesz hogy azon dögöt mególalmazni és magamat és igy lesz érvényes az tervem Azért nemkel megróvni hogyha egy vagy kétfarkas beletalálna harapni mer az igen könyen megeshetik az dök azért van egyért hogy az farkasok mentől többen jöjenek azon hejre a hol én vagyok és a kezemban nem lesz egyébb mint mint egy lándzsa védelmemre és egy öltözék ruha és meg az jó Isten segedelme. az fegyver vagy puska azért nemkel hogy az farkasokat csak eléjeszteném véle nékem anál dicsöb lesz hogy mentöltöbb farkast elejcsek és ezért oly éjszakát kelválasztani ameljen holdvilláglesz hogy lássak és ezért kitüztem Január 28 át vagy 30 át mert 29 én hodfogyatkozás lesz és azon az éljszakán sötétlesz és kérem Tisztelt Szerkesztő urat mielőb kitudakozni hogy holtanyázzik legtöbb farkas hogy én magamat rendbeszethesem mert egy kis készület kell hozzá és ha elfogadtatik ezzen ritka terv akor röktön legyenszives tisztelt szerkeztő ur éngem értesiteni és a feltételeket majd azonnal személjesen megmondom. Lakásom T é g l á s Hajdumegye nevem B. F alatt házszám 222 PinczJánosnál az nevemis majd meg tetczik tudni csak az terv sikerüljön.

— **Az asztalos ifjnság tánczmulatsága** tegnap este tartatott a „Korona“ szálló termeiben s ha nem is volt oly szerfelett nagy közönség mint különben szokott lenni, annál inkább volt meg a kedélyes jellege, mely a szép társaságot kora hajnalig tartotta együtt. A rendezőséget különben nagy elismerés illeti meg a mulató közönség részéről, mivel kiváló gondot forditott a kellemes szórakoztatásra. — Igy volt „báli gyorsposta“ is, a hol h e v ü l ő k e b l e k kis nyomtatott levelező lapon közölték szivök választottjával iránt táplált érzelmeiket; ezek aztán a felállitott csinos levélszekrényekbe dobattak, a honnan azt egyenruhába öltözött „postillion d' amour“ ok közvetitették rendeltetésök helyére. Azonkivül voltak néma képlet, meg az egyes tánczok közt sikerült szavallatok.

— **A pápa jubileumára** nem kevesebb, mint 60,000 zarándok kereste fel Rómát, köztük 35.000 olasz, 5000 franczia, 4000 német, 2000 spanyol és 1000 magyar, 52 érsek 560 püspökkel az élükön. Az összes ajándékok értékét hatvanmillióra becsülik, csak a készpénz tizennégymillóra rug. Az ajándékok közt van 90.000 palaczk bor is, melyeknek külön pinczét kellett ásatni. Olaszországtól eltekintve, a katholikus kormányok közül egyedül csak Guatemala nem volt képviselve a jubileumon.

— **Hét millió ember megfulladva.** Olyan óriási szerencsétlenségről irnak most a lapok minőhöz hasonlót aligha mutathat fel az utólsó 2000 esztendő, ha csakugyan igaz e

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

A bojár leánya.

Regény.

Irta: **Vértesi Arnold.**

(Folytatás.)

Gyors léptekkel átment két szobán s kinyitotta a harmadiknak ajtaját is. A szép asszony boudoirja volt.

Ott térdelt a szép Marina a földön, fejét egy szék vánkosára hajtva, és sirt.

Armin nem mert, nem tudott e perczben szólni. Halkan visszalépett, s betette az ajtót, egyedül hagyva Marinát.

Kiment a folyosóra, melynek nagy üveg ablakai az udvarra nyiltak. Künn erősen havazott még. Az épület tulsó végére akart menni, a könyvtár-szobába.

Legalább egy kis időre magányosságot keresett, hol gondolatait összeszedhesse.

A postás legény jött éppen Krajovából s a mint Armin a könyvtár szobába ért, ott találta már az öreg bojárt s a postás legényt, ki a leveleket és ujságokat kiöntötte táskájából az asztalra.

— Nagyságodnak is hoztam levelet, — szólt a legény Árminhoz; kezét csókolom.

S erőnek erejével végre is hajtotta szavait, pálinkás ajkaival érintve Armin kezét.

Krajova messze esett, de közelébb nem volt posta-állomás. Az öreg bojár minden héten háromszor lovas legényt küldött be Krajovára az ujságok s levelekért. Ez szokta kihozni Armin leveleit is.

Lascar Diarsadiu kezébe vett egyet a levelek közül s félrevonult olvasni. Armin feltöretlen zsebébe tette a magáét. Megismerte a boritékon Eszter irását, s félt elolvasni e perczben. Nehány perc mulva azonban ujra elővette. Mégis jobb lesz rögtön elolvasni. Mint valam lidércnyomás nehézkedett szivére a feltöretlen levél.

Elforditotta arcát, ugy, hogy mialatt olvas Diarcadiu ne láthassa azt. Mikor végigment levelén, csendesen össszehajtogatta s eltette.

Lascar Diarcadiu még mindig olvasott. A mint elvette a papiros lapot, mely eddig eltakarta arcát, Armin szórakozottan reá pillantott s megdőbbent. Sápadt volt az öreg bojár, mint a fal. Valami megrenditőnek kellett lenni a levélben, melyet még folyvást kezében tartott.

Az ujságok fölbontatlan hevertek az asztalon; nem nyult hozzá. Még egy pár levél volt ott, azt sem bontotta föl.

Iróasztalához ült s két rövid kis levelet irt. Öt percz alatt kész volt mindkettő. Egy óra mulva üres kocsi indult ki az udvarból a krajovai országutra.

Lascar Diarcadiu megfogta Armin kezét.

— Kérem önt, halaszsza elútazását nehány napig.

VIII.

Késő este visszatért Armin falujába, ugy a hogy elment, ingerülten, mit sem végezve. — Sem ereje, sem alkalma nem volt megtenni a rémitő vallomást.

Meg birja-e tenni holnap azt? Boszus volt önmagára.

Fölizgatott agya ugy képzelte, mintha a éj csendjében látná halvány neje alakját szomoru. szemrehányó képpel föltünni, mellette a gyermekeket, kik vádolják az apát, mert elhagyta őket.

A gyertya bágyadtan égett a rideg szobában. Hová az árnyék esett, a homályos szögleteket megnépesitette a föllázadt képzelet a hü nő s a gyermekek halvány képeivel. — Armin fázott.

Közelebb huzta székét a kályhához s egymásután hányta belé az apróra vágott fát.

Vaskályha volt. Az öreg ex-hajóskapitány ilyenekkel látta el az egész házat, irtózva az oláhországi kandallóktól s minden módon iparkodván takarékoskodni. A kis vaskályha izzó vörössé vált már s Armin mégsem érezte, hogy meleg volna a szobában.

Kezébe vette Eszter levelét. Végig olvasta azt még egyszer. Már három hete elmult, mióta Eszter nem irt. Valami csendes szomoruság vonult végig e levélnek minden során.

A gyermekek egészségesek, Eszter is egészséges. Karácsonra várták haza Ármint. Pali négy hónap óta erősen tanul francziául, titokban akarták ezt tartani s karácson estéjére akarta vele meglepni Pali atyját. Esztendőre, ha papa leviszi őt magával Oláhországba, legalább beszélni tud az oláh urakkal, mondá. A kis Árminnak igen szép téli violái vannak cserépben. „Papa szereti a szép virágot“, szól a kis Armin. De most már hervadni kezdenek. Nem volt senki náluk karácson estélyén, magukban voltak egyedül. Csongrády Gyuri igérkezett hozzájuk, de pár nappal előbb megbetegedett s otthon kellett maradnia ágyban.

„Magunk voltunk csak“, — irá Eszter; — „a gyermekek nem akartak játszani s imádkoztunk éretted“.

Armin letette a levelet. Tizenhárom év óta ez volt az első karácson, melyet nem töltött otthon, de hitte, hogy ez lesz az utolsó is.

Álmatlan, gyötrelmek közt töltött éj után másnap ismét átment Stolnitiura. Szándéka szerint ez lett volna az utolsó nap, melyet Oláhországban tölt. Már egy héttel előbb beszélt egy ügynökkel, ki jószágeladással s pénzszerzéssel foglalkozott itt a bojár uraknál. Kölni német ember volt, s hiu arra, hogy a rajnai tartományok Franciaország leendő departementjai, mi-

nek következtében a derék ember megelőzve a leendő bekeblezést, már most is franczianak tekintette magát. Erre az emberre bizta Fehér Armin, hogy gondoskodjék a mirlestii jószág eladásáról.

De meghagyta neki, hogy addig titokban tartsa e megbizatást és senkinek ne szóljon, mig Fehér Armin el nem utaz innen, vissza Magyarországba. Akkor aztán lásson utána hogy a jószág mielőbb el legyen adva.

Az elutazás már holnap megtörtént volna, de most már Diarcadiu tegnapi kérelme óta ismét jósokára elmaradhatott. Armin meg nem foghatta, miért kérte ezt Diarcadiu, de nagy okának kellett rá lenni. Az öreg bojár tegnapi magaviselete csak aggodalmat költhetett, semmi jót nem lehetett abból jósolni.

Ma nyugodtabbnak látszott Diarcadiu.

— Tegnap egy kellemetlen levelet kaptam; — mondá, mintegy mentegetni akarván tegnapi feltünő izgatottságát és szórakazottságát. — Hanem ma este nálunk marad ön ugy-e? Vendégeink is lesznek Krajovából.

Armin nem akarta megigérni, de Diarcadiu oly nagyon kérte, hogy nem tagadhatta meg azt.

Este hat óra tájban, mikor besötétedett, megérkeztek a várt vendégek. Egy oláh katonatiszt volt, s egy idősbb koru birtokos a szomszédságból, a harmadik vendég, ki velök jött a krajkvai orvos volt.

— Nem beteg senki, — szólt Árminhoz halkan s mosolyra vonva ajkát Diarcadiu; — az orvos ur csak barátságos látogatást tesz nálunk.

Komolynak látszott mindhárom vendég s jókedvük meglehetősen erőltetettnek.

(Folyt köv)

borzasztó hir. A roppant chinai birodalom egy egész nagy tartományát elpusztitotta az árviz, mely még a mult év őszén történt. A Timeshez érkezett levél szerint a Sárga folyam, mely a magával hozott sárga agyaggal már oly magasra ágyazta medrét, hogy egy khinai mondás szerint a békák az emberek fejei felett kuruttyolnak benne, száz méternyi hosszuságban törte át Honan vidékén gátját s tizenöt száz falut lakóival együtt elsöpörvén, a szárazföldön át egy másik folyamba ömlött. Hogy e borzasztó áradásban mennyi ember veszett oda, az hihetetlen. A Times tudósitója azt mondja, hogy több mint 2 millió, de maga is hozzáteszi, hogy a kormányhoz közel álló európaiak hét millióra becsülik az áldozatok számát. S azonkivül, mérhetlen azok száma, kik hajléktalanokká váltak. Ezeknek nyomorán enyhitendő, a császárné egy millió, a kincstár három millió s a kormány még egy millió forintot folyósitott. Azonkivül a kormány elrendelte, hogy a szerencsétlen éhezők számára. Pekingből 32 millió font rist küldjenek. S az áradás még egyre tart. A nép teljesen kizökkent közmondásszerü flegmájából s azon van, hogy kivándoroljon.

— **Báli és tánczvigalmi meghivók, tánczrendek, belépti jegyek a legdiszesebb kiállitásban, ugyszintén névjegyek, és más alkalmi üdvözletek a legjutányosabb árak mellett készittetnek a „Debreczeni Ellenőr“ könyvnyomdájában, Debreczenben, Széchényi-utcza Simon-ház Vidéki megrendelések leggyorsabban eszközöltetnek.**

— **Meghalt emberek, a kik élnek.** Laptársunknak, a „Debreczen“-nek — daczára állitólagos jól értesültségének — sajátságos malheurjei vannak. Forrásai gyakorta megbizhatatlanoknak bizonyulnak. Halálhireket közöl élő egyénekről s érdemeikhez képest vezérczikkben, tárczában vagy az ujdonsági rovatban elsiratja őket. Igy járt már Vass Pállal, Teleki Sándor gróffal s közelebb Brischa Gyula helybeli kereskedővel. A jó öreg Csanády Sándorról irott vezérczikkében azt is tudta a Debreczen a mit kivüle egyetlen lap sem, hogy a vén kurucz f. hó 5-dikén d. e. 10 és 11 óra között halt meg, mert — mint laptársunk maga emlitette ezt Kerekiből irták meg neki. Tegnap is a következő ujdonság volt olvasható a „Debreczen“ ben „Halálozás“. Brischa Gyula helybeli kereskedőt szombaton szélhüdés érte, minek következtében elhunyt. Temetése ma ment végbe. Béke hamvaira!“ Pedig Brischa Gyula ur ép és egészséges, nem történt semmi baja; sőt a meglepő halálhir azt a szerencsét hozta rá, — hogy nagyszámu barátai és ismerései a halott látogatás közben összes szivar és snapsz áruit megvásárolták.

— **Hirtelen halál.** Rápolti Nagy Károly városi kórházi gondnok nejét — mint mély sajnálattal értesülünk — kis-mester utczai lakásán hirtelen szélhüdés érte, minek következtében rögtön meghalt. A becsületben megőszült férjet megrenditette a lesujtó csapás. Mély fájdalmában mi is részvéttel osztozunk. A kiadott családi gyászjelentés következő: Mély fájdalommal tudatjuk, szeretett nőm, illetve édes anyánk, nagyanyánk Rápolti NAGY KÁROLY-né szül. Csormai Ágnesnek, élte 63-ik évében, rövid szenvedés után, szélhüdésben történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk hült teteme f. é. jan. 19-én délutáni 3 órakor fog a róm. kath. vallás szertartása szerint, a megboldogultnak kismester-utczai 1107. sz. házától, a sz. anna-utczai sirkertben eltakarittatni. A megboldogult lelki üdvéért az engesztelő sz. mise-áldozat f. é. jan. 20-kán d. e. 9 órakor fog a róm. kath. temnlomban az egek Urának bemutattatni. Debreczen, 1888, Január hó 18. Az elhunyt férje: Rápolti Nagy Károly; Török Péterné, szül. Kozányi Etelka; férje és gyermekeivel; Kozányi Dezső, neje és gyermekeivel; Kozányi Zoltán. A béke angyala virasszon a drága hamvak felett!

— **A felolvasókör** választmánya f. hó 19-én d. u. 4 órakor a ref. főiskola academiai gyülestermében ü ést tart.

— **A villamos világitás** engedélyezése iránt Simonffy Imre kir. tanácsos polgármestes urhoz benyujtott folyamodványról lapunk jun. 9-diki számában azt irtuk, hogy arra nézve a jog- és pénzügyi bizottság már megadta véleményét. Most fölkéretünk annak kijelentésére, hogy e folyamodvány csak a mai tanácsülésből adatott ki az emlitett szakbizottságnak s igy az még nem is mondhatott erre nézve véleményt.

Szinház.

Halmayné jutalomjátéka tegnap fényesen sikerült, főleg erkölcsi tekintetben, mert anyagi tekintetben nem a tegnapi jutalomjáték tartozott a kedvelt énekesnő legszebb debreczeni diadalmas estéi közé. És bámulva kérdezzük, hogy mi oka lehetett most a debr. közönségnek arra, hogy most csak nagy részében, de nem egészen töltse meg a nézőtért, holott régebben, mikor a mi Halmainénk a Laurákban, Fiamettákban, Lidiákban aratta az ő méltó diadalait, akkor minden jutalomjátékánál ostromnak volt kitéve a szinházi pénztár. Igazán nem értjük a közönség e bántó közönyét, s annyival inkább sajnáljuk azt, mert Halmainé még ma is a szintársulat egyik legjobb tagja, a ki szerepeit szépen, kedvesen szeretetreméltóan adja, — s kinek énekét még ma is mindég élénk érdeklődéssel és tetszéssel kiséri a közönség. A sajtó pedig egy pillanatra sem szünt meg az ő érdemeit kellően s megérdemelt elösmeréssel méltatni; mi oka van hát, hogy tegnap nem kelt el minden jegy? A közönség s különösen a rendes szinházlátogató közönség mindig finom tapintattal tudja kiválasztani a szintársulat tagjai közül azokat, a kiket mindenek fölött ki kell tüntetni, s ép azért csodálkozásunkat keil kifejezni, hogy Halmainéval szemben oly feltünő közönyt tanusitott. Jól emlékszünk, hogy a közönség egykori kedvencze Nyilvay Irma még akkor is kitüntetésekben részesittetett, mikor csillaga letünőben, hangja veszendőben volt. Mi nem akarunk a tegnapi est után itélni, s tapasztalataink alapján mondhatjuk, hogy Halmainé a debr. közönségnek még ma is kedvencze, a ki gyakran fogja érezni szeretetét, és még sok dicsőséges estélye lesz Debreczenben.

Mert az volt különben a tegnapi est. Különösen a tanuló ifjuság tüntette ki iránta rajongó szeretetét, a mikor tomboló tapsvihar mellett nem kevesebb mint 50-szer hivta a lámpák elé; még a vasfüggöny lebocsátása után is meg kellett jelennie két felvonás után. Előadás után a müvésznő iránt rajongással viseltető ifjuság a szinház csarnokban várakozott az ünnepeltre; s szünni nem akaró éljenzéssel fogadta a hazatérő — Halmai-párt s harsány éljenek közt egész lakásáig kisérte. — Kapott a jutalmazandó három csokrot, egy értékes karpereczet és a felsőbb tanuló ifjuságtól egy kék selyem kötésü albumot, melyet egy hét tagból álló küldöttség adott át az előadást megelőzőleg a szinpadon. A küldöttség szónoka meleg szavakban tolmácsolta az ifjuság őszinte rokonszenvét s ragaszkodását. A nem várt meglepetésben részesült müvésznő meghatottan mondott köszönetet az ifjuságnak. Emelte az estét az is, hogy a karzatról szines papirokra nyomott verset szórtak le. A csinos, hangulatteljes vers következő:

Ünnepje van ma Thaliának!
Dicső papnője! — néked áldozunk!
Miért mégis, hogy az örömmel
Szivünkbe' néma bánatot hozunk?
Babér, taps és viharzó éljen
Lelkünk boruját el nem üzheti:
Hiszen, kit végig hün szerettünk,
Távozni készülsz pályád küzdeni.

Öröm s bánat, egymást ölelve
Kebledre simul — tudjuk — néked is
Óh mert e nap lezajlott tiz év
Dicsteljes, tiszta emlékéhe' visz.
S mig rajt' merengesz s álmodozva
Hallod az ittas diadalmi zajt:
Ott bolyg lelked egy sirt keresve . . .
Nagyon kinos lesz tőle válni majd! . . .

De nem . . . Feledd ma drága gyászod,
Méz ajakdról buzogjon a dal,
Hogy verje fö[e vén falakat
Müvészetedhez méltó diadal . . .
. . . Bármerre visz hóditó utad,
A mi lelkünk kisér, ott lesz veled!
Bálványa vagy és az maradsz is,
Nem hágy el soha, nem hágy . . . .
nem feled!

A debreczeni diákság.

Magát a szinrekerült darabot a Királyfogást a régi jó előadásban élveztük.

Uj vigjáték. A debr. szinház igazgatósága egy uj egyfelvonásos vigjátékot fogadott el előadásra. Czime: „A polgártárs“. Szerzője Szabolcsi Lajos lapunk volt élénk tollu munkatársa, ki még ma is bizonynyal jó emlékében él lapunk olvasóinak. — A vigjáték telve van mulattató helyzetekkel, s elmés ötletekkel, s a Karczag Vilmos és Verő György egy felvonásos vigjátékaival fog szinrekerülni a jövő héten szerdán és csütörtökön. A pompás czimszerepet Rónaszéky fogja játszani, az ő páratlan humorával. Olyan szinházi est lesz tehát ez, a milyen a vidéken páratlan. Három helyi iró lép fel egyszerre.

* * *

A „Bolondok“ grófja, Jókainak a nép szinház számára irt hatásos kaszsza-darabja, sok készülődés után szombaton kerül szinre. Koszorus irónk mulattató darabját az igazgatóság háromszor szándékszik megismételni egymásután: szombat, vasárnap és hétfőn. A közönség még nem felejtette el a „Czigány báró“, sőt most is egyike az legkedveltebb darabjainak. Jókai neve bizonynyal fog annyi varázserővel birni, hogy a Bolondok grófjában, mely a költő egy vigórájának szülötte, szintén megtalálja azt, a mit Jókainál keres: a humort, s az ő páratlan kedélyének kiapadhatlan forrását.

Megemlitjük ez uttal azt is, hogy ugy a „Nebánts virág“, — mint „Angyal és ördög“, — „Francillon“ minden vidéki szinpadot megelőzve került szinre, a Bolondok grófja is nálunk fogja először mulattatni a közönséget.

* * *

Valentin Lajos, szintársulatunk igazgatója a fővárosban utazott hogy Konti uj operettéjét a „Suhanczot“ és Csiky „Vas emberét“ megszerezze szinházunknak.

CSARNOK.

Az egészségügy haladása.

Irta: **Dr. Tihanyi Sámuel.**

Azon alkalomból hogy Debreczenben most alakult meg, a közegészségügyi egylet, alkalomszerünek tartjuk közölni azon jelentést, melyet Dr. Tihanyi Sámuel városunk tb. tiszti főorvosa terjesztett a debreczeni orvos- gyógyszerészi egylet elé, mint aki az egylet részéről kiküldöttként vett részt a Bécsben tartott VI-ik nemzetközi egészségügyi congressuson.

A felette érdekes egészségügyi kérdéseket tárgyazó jelentés igy hangzik:

A f. évi szeptember hó 26-tól október hó 2-ig Bécsben tartott VI-ik nemzetközi egészségügyi és demograpluai congressuson, mint a helybeli orvos- gyógyszerész egylet és a nemes város delegáltja jelen voltam és az egyletünk elnöksége, mint városunk polgármestere által részemre kiállitott igazoló okmányokat a congreszusi vezértitkárságnál bemutatván, a congressus tárgyalásaiban részt vettem.

Egyletünk tisztelt elnökének felszólitására kedves kötelességemnek tartom a congressuson hallott dolgokról következő jelentésemet beterjeszteni. A tisztelt tagtárs urak mindegyike ugy a politikai, mint a szaklapok utján többé kevésbbé tudomást szerzett ugy a congressus müködéséről, mint azon mozzanatokról, melyek a congressusi tagok szórakoztatását mulattatását foglalták magokban. Ez utóbbiakra egyáltalában nem akarok kiterjeszkedni, csupán a congressns müködéséről igyekszem rövid vázlatot adni, kikérve tisztelt tagtársaim becses elnézését, ha a tárgyhalmaz folytán jelentésem hosszabbra nyulnék, mint azt várták.

Még nem mult el egy évtizede, hogy a Belga király védnöksége alatt az I. nemzetközi egészségügyi congressus Brüsselben tartatott és rövid egymásutánban a párisi, turini, genfi, huogi és folyó évben fenséges trónörökösünk valódi védnöksége alatt a VI. Bécsi congressus következtek. Ide sereglettek az egész világ civilisált államának mindegyikéből. A szakférfiak és a hygiéna barátjai, tisztelői, hogy a komoly üdvös és tudományos munkában részt vegyenek. A tagok névsorában a legkülönböző államok, testületek, szakegyletek voltak képviselve, nem hiányzott egy osztály sem, mely az intelligens névre igényt tart s igy a képviselők egyáltalában a tagok száma 2500-ra szrporodott, tehát még egyszer annyira, mint az utolsó előtti párisi congressuson, — örvendetes bizonyitékául annak, hogy a hygienának magasztos jelentősége mindinkább tért foglal és akadályt nem ismerve előre tör. És méltán mert a hygiena czélul tüzte ki, hogy a jelen századunkkal járó socialis bajokat exact tudományos módszerek alapján kutassa és orvosolja, czélul tüzte ki, hogy oly kérdéseket, melyek ugy egyesek, mint az egész társadalom nyomorát és jólétét tartalmazták megoldja személyes nézetcsere utján ezen tudományt cultiválja és iránta az érdeklődést mindinkább fejleszsze.

Három évtizeddel ezelőtt a hygienát mint tényezőt az emberi életben csak kevesen ismerték, vagy ha ismerték is, alig méltatták valamire. Petenkoffer, a hires Müncheni tudós volt az első, a ki mint azt az idei congressus megnyitása alkalmával tartott beszédében hangsulyozta — az ötvenes években a hygiena fontosságának ismertetése érdekében buzgólkodott és csak 15 évi fáradozása után sikerült neki végre 1865-ben a bajor kormánynál kieszközölni, hogy a müncheni Wuzburgi és Erlangeni orvosi facultásokon a hygiena, mint kötelező tantárgy felvétetett. Az utolsó évtizedben már minden civilisált állam belátta, hogy mely szerepkörre van jogositva a hygiena, mily üdvös tanainak megszivelése és követése és viszont mily belátbatatlan károkkal jár azok tekintetbe nem vétele.

Mint uj tan a hygiéna fejlődési korszakát éli. Nincs egyetlen egy tudomány sem, melyben a nézetek oly hamar vá toznának, mint éppen ebben. Az, a mi még csak rövid idő előtt jónak, üdvösnek találtatott, most alapos tudományos buvárlatok kisérletek alapján, mint rossz elvettetik, viszont az, a mitől előbb, mint rosztól, kártékonytól féltünk és mint rosszat kerültük, most kutatások és fáradhatlan kisérletek nyomán ártatlannak, sőt sok esetben üdvösnek bizonyul.

A mondottak illustrálására, mint eclatanst csak egy példát akarok felhozni: némely városok nagy halálozásának okát könynyen hivőleg ezen városok temetőinek, az ezekben levő holtetemek sirjának rovták fel, vélekedvén, hogy e temetők környületében levő talaj, annak ivóvize és levegője meg van fertőztetve, de mióta a temető és környezetének talaja, ivóvize, levegője jobban, illetőleg tudományosan megvizsgáltatott, azóta az ebbeli nézetek megváltoztak, mert azt találták, hogy a temetők nem képezhetik a nagyszámu megbetegedéseknek és nagy változásnak okát, hanem más tényezők azok, melyek esetről esetre azt előidézik. — Páris különböző temetőiben próbakép csöveket helyeztek a földbe, melyen befurva kiszivatyuzták a sirok levegőjét és azt konstatálták, hogy ez a levegő mikrosaganismust nem tartalmaz, abban nem csak pathogen mikroorieanismák, de még Schizomizeták nyomai sem voltak. De a temetők megvizsgálása tárgyában a legfőbb érdem a szászországi országos orvosi collégiumot illeti, mert ez volt az, mely keresztülvitte, bogy az ottani kormány Szászország összes temetőinek tudományos megvizsgálását elrendelte, meggyőződendő valjon azok és azok környületei, valóban oly egészségtelenek, mint azt állitják. A megvizsgáláson részt vettek Szászország össszes kerületi orvosai, tehát azon közegek, kik a temetők egészségtelen voltát számtalan izben véleményezték. Mennyire csalódtak csodálkozhattak, sőt találbosszankodhattak, azon balvélemény hivői midőn Hoffmann és Siegel lipesei tanárok a Bécsben két év előtt tartott német hipopénai egylet gyülésén kinyilatkoztatták, hogy a megvizsgált szászországi temetők egyikében sem, — sem pedig azok környületében nem találtak oly körülményt, sem talajra ivó vizre vagy levegőre, mely az egészségre hátrányos lenne betegséget előidézne vagy halált hozó lenne.

A hygiéna biztositja az egyének munka képességét, mely nélkül megszünik az életképesség. A hygiena fejleszti a nép humánus gondolkozását, mely nélkül társadalom nem is képzető.

(Folyt. köv.)

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, január 16. A üzlet csendes Magyar uraságí öreg, nehéz 47—48 forint, — fiatai nehéz —.—50 frt. fiatal közép 49—50 frt. fiatal könnyü 48—49 frt, közönséges (szedett) nehéz 46½—47 közép 46½—47 forint könnyü 46—46½ frt Romániai, bakonyi, átmeneti nehéz 48—50 fr, közép ——— frt könnyü 47—48 frt. eredeti (Stachel) ——— frt. közép —.— frt Szerbiai nehéz 47—47½ frt, közép 46—47 forint, könnyü 45—46½ frt. Hizó egy éves —.— forint. Sertéslétszám: Jan. 13-én volt készlet 76,131 db, jan. 14 és 15-dikén felhajtatott 3053 jan 14-én éjjan 15-én elszállit. 2500 darab jan. 14-én maradt készletben 73,631 darab sertés.

DEBRECZENI SZINHÁZ

Holnap; csütörtökön, 1888. január 19-én,

uj betanulással először:

Peleud király udvara.

Operette 3 felvonásban.

VASUT.

Debreczenből indul:

B.-pest—N.-Várad felé		d. e.	8 ó. 16 p.
„ „		d. e.	11 ó. 46 p.
„ „		este	10 ó. — p.
Szatmár felé		éjjel	3 ó. 37 p.
„ „		d. u.	3 ó. 39 p.
Kassa felé		d. e.	6 ó. 45 p.
„ „		d. u.	3 ó. 55 p.
Nánás felé:	m. á. v. „	d. u.	3. ó. 34 p.
	vásártér	d. u.	3. ó. 53. p.

Debreczenbe érkezik:

Budapestről	érk.	regg.	2 ó. 56 p.
„	„	d. u.	3 ó. 21 p.
„	„	este	7 ó. 19 p.
Szatmárról	„	d. e.	11 ó. 28 p.
„	„	este	9 ó. 31 p.
Kassáról	„	d. e.	10 ó. 35 p.
„	„	este	9 ó. 14 p.
Nánásról:	m. á. v. indh.	d. e.	8. ó. 44 p.
	vásártér	d. e.	8 ó. 35 p

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

Vértesi Arnold.

Főmunkatárs: **Karczag Vilmos.**

Mindennemü

száj- és fogbajokat

kezel, valamint

odvas fogakat

és

fogtöveket

(fájdalom nélkül érzéketlenités által)

távolit el,

fogakat töm és műfog betéteket eszközöl

Dr. TIHANYI SAMUEL

rendelő óráiban (reg. 8—9-ig, d. u. 2—4-ig.

Hazánk legkedveltebb szénsavdús

SAVANYUVIZE

A MOHAI FORRÁS

AGNES

Ő fensége József főherczeg és Ő felsége Milán szerb király

asztalán rendes italul szolgál.

Kitünő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Legjobb asztali és üditő ital.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Évi szállitás 2 millió palaczk.

Orsz. főraktár Budapesten: **Édeskuty L.,** m. kir. és szerb kir. udv. szállitó

Ugyszinten kapható minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Cs. kir. szab. hygienikus készitmények a száj és a fogak észszerü ápolására

Dr. Faber M. C. orvostudortól,

néh. I. Miksa császár ő Felsége testorvosa, a becsületrend lovagja sat. Bécsben

Eucalyptikus-száj-esszenczia

Kitüntetve Párisban 1878.

A legésszerübb, legtartalomdusabb (78% hatásos alkatrész), legelismertebb hygienikus készitmény a száj ápolására, a **büzös szag leküzdésére**, a ogak épen tartására, óvszer **mindennemü torokbaj ellen** sat. Gyermekeknek gargalizálásra iskolábamenés előtt és után, óvszer gyanánt roncsoló toroklob ellen igen ajánlatos.

Nélkülözhetlen betegszobák fertőtlenitésére.

Az orosz csász. kormány által, a miniszterium gyógyászati osztályának 1881. évi január 28-án 681. rendeletével a csász. kórházakba és gyógyintézetekbe bevezetve. **Egy palack ára 1.20 kr. o. é.**

„PURITAS" különleges száj-szappan.

Régen hires és egyetlen, már 1862-ben a *Londoni* világtárlaton *érdemêremmel* kitüntetett szer, mert *legfinomabb és leghatásosabb készitmény a száj ápolására és a fogak épentartására. — Egy doboz ára 1 frt.*

Szavatolt puritas-fogkefék sajtolt puszpáng és vegyészileg zsirtalanitott sertéből. — **Egy drb 50 kr. o. é.**

Raktárak: Debreczenben: Göltl N. Miskolczon: Dr. Szabó J., Dr. Szabó K., Kurucz J. gyógyszerész. Máhr K. üzletében. Egerben: Göllner L. gyógysz. — Szécseny: Pokorny gyógysz. Szatmár: Komka Kálm. füszerkereskedő.

Főszállitó telep BÉCS, I. ker. Bauernmarkt 3 sz.

Téli Saisònra.

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek üzletemet tisztelettel ajánlani, a hol minden időszakban friss és szép

rózsák, camelia, jáczint, gyöngy-virág

több másféle virágok kaphatók; ugyszinte mindenféle **báli, menyasszonyi és mell csokrokat, koszorukat élő levelekből és virágokból** legdiszesebbon kiállitva jutányos árban elkészités végett felvállalok.

Ezenkivül nagy készlet van tartós és diszes **szobai növényekből.** Felvállalok

diszitéseket, báli és temetkezési

alkalmakra tropikus növényekkel.

Üzletem és kertészetem ugy van berendezve, hogy bármily kényes igények is megfelel. Szolid, pontos, izletes és jutányos kiállitásért kezeskedem. **Vidéki megrendeléseket pontosan teljesitek.**

A nagyérdemü közönségnek becses pártfogásáért esedezve vagyok

alázatos szolgája

Paczelt János

mag és virág üzlet tulajdonos

Czegléd és Batthyányi utcza sarkán

DEBRECZENBEN.

91.

420. szám.

ÁRJEGYZÉK.

az „ISTVAN" gőzmalom

készitményeinek

KÖTELEZETTSÉG NELKÜL, DEBRECZENBEN

és a folyó évi április 18-án Budapesten tartott általános magyar malomgyülésen megálapitott s folyó évi junius 1-én életbe lépett eladási, fizetési és szállitási módozatokra vonatkozó egyezmények szerint.

	100 kil
AB. Asztali dara nagyszemü	16.40
C. Szinte középszerü	15.40
0 Királyliszt	15 60
1. Lángliszt	15.20
2. Montliszt	14 80
3. Zsemlyeliszt 1-sö rendü	14.20
4. „ 2-od rendü	13.60
5. Fehér kenyérliszt 1-sö rendü	13.20
6. szinte 2-od „	12.60
7. Közép kenyérliszt 1-sö „	11.60
8. „ „ 2-od „	10.60
8½ Barna „ 1-sö „	9 60
8¾ „ „ 2-od. á 70 klgr.	8.—
9. Lábliszt á 70 klgr	6.40
10 Veres liszt . . á 50 klgr.	—. —
11. Finom korpa zsákkal 50 „	3.40
12. Durva korpa zsákkal á 50 klgr.	3.—

A finom és durva korpa árából eddig engedélyezett 5%-tóli engedmény a fennemlitett egyezemény folytán junius 1-től fogva szintén beszüntettetett.

Debreczen, 1888. Január 5.

Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város főispánjától

811.
1887

Pályázati hirdetmény.

Hajdúvármegyének 1888 évi Február havi rendes közgyülésén az árvaszéki megüresedett második ülnöki állás, mely évi egyezer (1000) frt fizetés és Háromszáz (300) forint lakbérből álló javadalmazással van összekötve, — valamint az ezen állás betöltése folytán esetleg megüresedendö állás vagy állások fognak választás utján betöltetni.

Az ezen hivatali állásra pályázni óhajtók felhivatnak, hogy kellőleg felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám — mint a kijelölő bizottság elnökéhez 1888-ik évi Február hó ötödik (5) napjáig annyival inkább benyujtsák, mert később beérkező pályázati kérvények tekintetbe vétetni nem fognak.

Debreczen 1887 Deczember 27-én.

Gróf Degenfeld József.

MOSER S. Eszterházy herczeg volt uradalmi orvosa.

ÉLET-ELIXIR.

Egy félszázadon át, embereken és a természetben tett gyakorlati tanulmányozás után sikerült „Èlet-Elixir"-emet összeállitani. Számtalan barátaim és betegeim, kiknek alkalmuk volt **Élet-Elixirem bámulatos csodás hatásáról** meggyőződni, felszólitottak, hogy lelkiismeretlenséget, sőt vétket követnék el az emberiségen, ha kitünő orvosi szeremet tőle megvonnám. Ez által ösztönöztetve, de főkép lelkiismeretem megnyugtatásául kötelességemnek tartom „Èlet-Elixir"-emet ezennel a nyilvános forgalomnak annál is inkább átszolgáltatni, miután tiszta meggyőződésem, hogy ez által az emberiségnél maradandó emléket hagyok magam után.

„Élet-Elixirem" már rövid használat után, a legmeglepőbb, leghatásosabb és legjobb sikert eredményezi; kitünö jónak bizonyul **általános elgyengülésnél, az idegek elernyedésénél, vérszegénységnél, mell és gyomor-fájdalmaknál, hemorhoidoknál, szorulás és májbajoknál, étvágy- és álmatlanságnál.**

Naponként használva „Èlet-Elixir"-em **mentő-szer minden betegség ellen**; bámulatos **hatásával az előbbi természetes erőt ismét helyre állitja, felvillanyozza az életszellemet, élesbiti az eszméket, nyomtalanul eltávolitja az idegek rezgését, gyengiti a köszvény** (podagra) **fájdalmait és elhàritja ennek benyomulását a belső bélrészekbe. tisztitja a gyomrot henyálkásodó nedvektől**, melyek emésztési nehézséget, fejfájást és gyomorémelygést szülnek, egyszóval leküzdi a legtöbb betegségeknek biztos forrását. Eltávolitja bélgörcsöt a gyomorban, jókedvre és derültségre ébreszt; elháritja **egy óra alatt az emészthetlenséget**; meggátolja a **szivbetegségét**; tisztitja a **vért** és gyógyit **minden hideglelést** már a harmadik dosisnál.

„Èlet-Elixir"-em a legjobb szer gyengeség, sápadtság és görvélyesség (Skropheln) ellen; egy kitünő szer emésztési nehézségeknél, hányásoknál, gyomorgörcs és gyomorhévnél (Sodbrennen).

Szenvedő Emberek!

Csak egyetlen egysser rendeljétek meg „ÈLET-ELIXIR"-emet és győződjetek meg ezen szer kitünőségéről és előre is biztositlak titeket, hogy „ÈLET-ELIXIR"-em minden háznál nélkülözhetlen lesz. Az Élet-Elixir csakis egyedül nálam kapható: **Budapest, VI., gyár-utcza 37. sz.**

Moser S. Eszterháy herczeg volt uradalmi orvosa.

Egy palack ára használati utasitással 2 forint 50 kr. o. é.

A szétküldés, az összeg előleges beküldése vagy utánvét mellett a világ minden irányában pontosan eszközöltetik.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENÖR"

legujabb és legdivatosabb betükkel

gazdagonfelszerelt

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN SZECHENYI UTCZA SIMON-ház

ajánlkozik mindennemü nyomdai munka gyors, diszes kiállitására.

Községi és gyámi rovatos ivek, hivatalos nyomtatványok

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVEDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélboritékok.

báli meghivók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosabb árakon àllittatnak ki.

VIDÉKI MEGRENDELESEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Debreczen, 1888. Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr" könyvnyomdájában Széchényi-utcza SIMON-ház.